

باید
سفر به دور دنیای
ادل بروخ را آغاز کنیم
نگاهی به آثار وولف ادل بروخ

نویسنده و تصویرگر آلمانی کتاب‌های کودکان و نوجوانان

در اکتبر سال ۲۰۰۵ میلادی، موزه شهر وپرتال آلمان، آثاری از وولف ادل بروخ، نویسنده و تصویرگر توانا و چیره‌دست آلمانی را به نمایش گذاشت. ادل بروخ با تصویرگری دومین کتاب خود «موش کور کوچولویی که می‌خواست بدون کی رو سرش این کارو کرده»، توجه همگان را به خود جلب و بار دیگر قلب کودکان را تسخیر کرد. نویسنده این کتاب، ورنر هولس وارث است و تاکنون ۲۸ بار چاپ و به ۲۵ زبان دنیا نیز ترجمه شده است. در این کتاب، ادل بروخ نه تنها داستان موش کور کوچولو را به نمایش گذارده، بلکه آرا و عقاید خود را همانند همیشه از طریق حیوانات و به واسطه دنیای آنان، به تصویر کشیده است. در کارهای ادل بروخ، همیشه، تصاویر حیواناتی مانند عقاب، خرس، توکا، طوطی، قورباغه، لاشخور، خفاش، عنکبوت و موش قابل رویت بوده و او از طریق تشریح دنیای آنان، به ذکر انواع مسایل جامعه انسانی پرداخته است.

آزیتا خلیج‌امیر حسینی

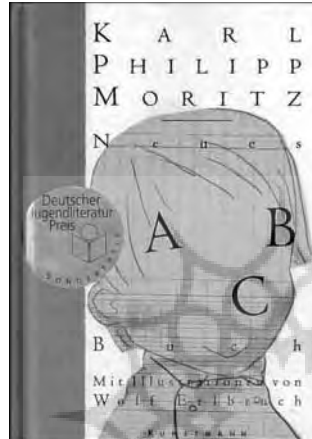
ارل بروخ، تصویرگری منحصر به فرد است و از مکتب خاص خود پیروی می‌کند. کارهای وی زبانی شفاف، ساده و بی‌پروا دارند. به راحتی می‌توان اذعان کرد که طراحی‌ها، نقاشی‌ها و تصاویری که او خلق کرده، بی‌نظیرند. طرفداران او نه تنها کودکان، بلکه بزرگسالان و حتی سالمندان نیز هستند. تصاویر وی پل ارتباطی مابین زندگی واقعی و جهان فانتزی بیندگانش است. او در آثارش به خوبی توانسته که هماهنگی و تلفیقی مابین آگاهی و اندیشه و هم‌چنین ایده‌آل‌های رویایی کودکانه برقرار کند و موضوعات جدی زندگی روزمره را به لباس فانتزی بیاراید و آن‌گاه به نمایش بگذارد.

«جلب توجه کودکان دشوارتر است از رضایت بزرگسالان»، این خصوصیتی است که ارل بروخ در تمامی آثارش به آن دست یافته است. جدا از این که او اهمیت خاصی برای مسئله قائل بوده، به واسطه توانایی‌های هنری و قابلیت‌های فکری‌اش به این مهم رسیده است. اگر به کارنامه هنری ارل بروخ توجه کنیم، می‌بینیم که او هر بار شخصیت متفاوتی خلق می‌کند و با نگرشی نو به اتفاقات و ماجراهای قصه می‌پردازد. او گاه داستان قصه را به عالی‌ترین شیوه طراحی می‌کند و گاه نیز خود فضای جدیدی به داستان می‌افزاید. سوژه‌های انتخابی بروخ، همانند تأثیر عروسکی معروف «از داخل یک قالب ریخته‌گری»، نوشته «کلايست»، قالب یکسانی دارند، احتیاجی به تحقیق پیرامون آن‌ها نیست؛ چرا که غالب از فانتزی بی‌انتها و باغ‌های سر سبز تفکر او سرچشمه می‌گیرند.

همان‌طور که کلايست می‌گوید: «باید سفر دور دنیا را آغاز کنیم... شاید که در پنهانی به بهشت بیایم». و یا طبق اظهارات ارل بروخ در کتاب «شب‌ها» که در سال ۱۹۹۹ منتشر گشت: «کودکان چیزهای زیادی را می‌بینند؛ درست وقتی که بزرگسالان مطمئن هستند آن‌ها قادر به تماشای هیچ چیزی نیستند». کاریکاتورهای ارل بروخ، همانند کاریکاتورهای دیگر کاریکاتوریست‌هایی که در مجلات مختلف، مانند «مجله هفتگی نوجوانان» به چشم می‌خورد، نیست. او در کاریکاتورهایش اصرار نمی‌ورزد که مخاطبانش با دیدن کاریکاتور به موضوعی بخندند و یا آن را مسخره کنند، بلکه کاریکاتورهای اغراق‌آمیزش ما را بر آن می‌دارد که همراه او به کارهایش لبخند بزیم. در اعماق شخصیت‌ها و کاراکترهای ارل بروخ، کانونی نهفته است که بیننده می‌بایست خود به آن پی ببرد، همانند «قصه حیوانات» لافونس و یا در لابه‌لای شعرهای «ستاره صبحگاهی».

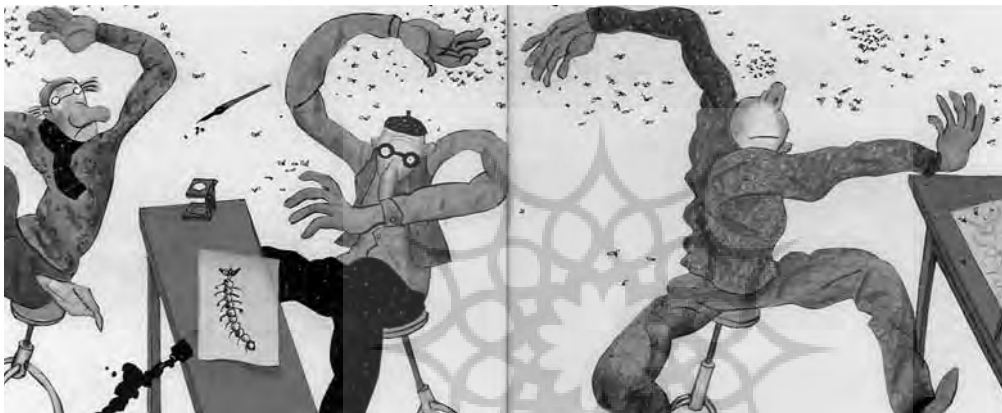
خوشبختانه به عنوان یک متولد سال ۱۹۴۸، ارل بروخ هنوز زمان زیادی در پیش روی دارد و ما فرصت زیادی داریم که از آثار وی لذت ببریم. وولف ارل بروخ، جایزه «انجمن هنرمندان نیویورک» و هم‌چنین جایزه ادبی، هنری ویژه سال

۲۰۰۳ را در آلمان دریافت کرده و علاوه بر این‌ها، جایزه جهانی هانس کریستین آندرسن در بخش تصویرگری را در سال ۲۰۰۶ به خود اختصاص داده است.

دیدن تصاویری که ارل بروخ در کتاب‌های مصور کودکان و نوجوانان به نمایش می‌گذارد، لذتی وصف ناپذیر برای همه افراد خانواده به ارمغان می‌آورد. هر یک از آثار وی متفاوت از دیگری است، ولی همه مضمونی مشابه دارند که همانند امضای وی، آثار منحصر به فرد و کیفیت بالای کارهای او را آشکار می‌سازد. خوشحالی که به کمک دست‌های توانا و خرد آگاه یک افسانه‌پرداز واقعی، سوار بر بال‌های فانتزی، به آسمان بی‌کران رویاها پرواز می‌کنیم و مجبور نیستیم روی زمین اسیر بمانیم.

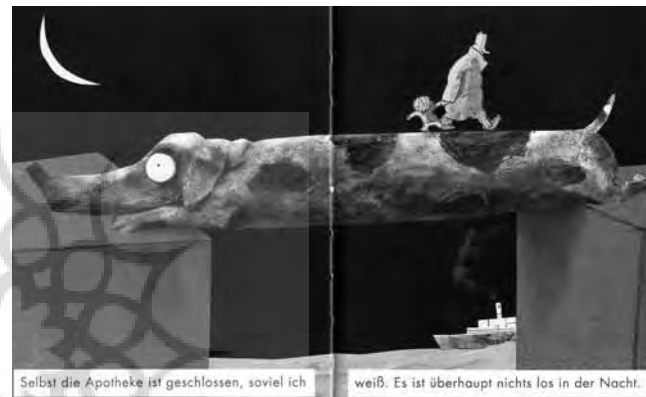
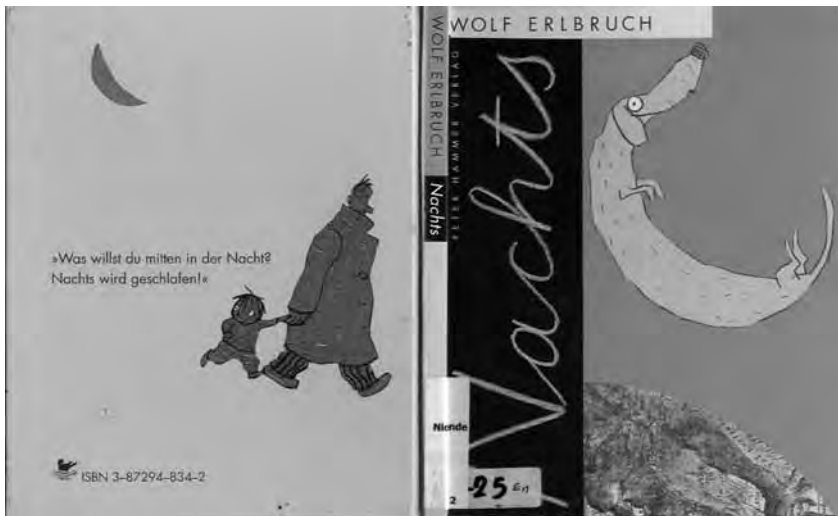
ارل بروخ، بر خلاف بسیاری از نویسندگان و تصویرگران کودک و نوجوان، از پرداختن به مسائلی که باعث اضطراب می‌شوند و یا ترس و وحشت می‌آفرینند، ممانعت نمی‌ورزد. او آن‌ها را از حوادث معمول زندگی روزمره تلقی می‌کند و توضیح پیرامون این موضوعات را لازم می‌داند. این امر نه تنها در «موش کور کوچولو»، بلکه در داستان «زن آدمخوار» نیز به خوبی قابل مشاهده است. او در سال ۱۹۹۶، تصویرگری کتاب «والری دایره» را بر عهده گرفت. داستان «زن آدمخواری» که آن قدر بد و شرور بود که دلش می‌خواست یک بچه بخورد. ارل بروخ، با مهارت تمام در به تصویر کشاندن زن آدمخوار، قدمی مهم و نو در عرصه فرهنگ تصویرگری برداشت. او زنی را با قیافه عجیب و وحشتناک، در حالی که لباس چهارخانه بر تن داشت و با چشمانی دریده و جست‌وجوگر و نگاهی هولناک و دلهره‌آمیز به دنبال طعمه‌اش بود، به تصویر کشید. ارل بروخ زن آدمخوار را با چانه‌ای افتاده، لبانی که از دو سو به پایین خم شده و در حالی که با نگاه حریصانه‌اش دنبال کودکی خوشمزه برای خوردن می‌گشت، به نمایش گذاشت. او با قلم جادویی خویش در جایی، زیر نور ملایم ماه، پسر بچه‌ای را با لباس راه‌راهش نشان می‌دهد که خجولانه به زن خیره شده است و یا در جایی دیگر، دختر بچه باهوشی را تصویر می‌کند که بر پشت سگی سواری است. او حتی در به تصویر کشیدن پسرک سیاه‌پوستی که تنها یک دست دارد، بسیار هنرمندانه عمل کرده است. هیجان‌انگیزترین صحنه، وقتی است که زن آدمخوار ناامیدانه به خانه‌اش بازمی‌گردد و در آن‌جا یک باره پسر بچه‌ای زیبایی می‌بیند. در این‌جا بزرگسالان نیز همانند کودکان خیلی محتاطانه و آرام کتاب را ورق می‌زنند، زیرا منتظر

وقوع حادثه‌ای وحشتناک و صحنه‌ای ناگوارند و همان‌طور که در متن داستان ذکر شده، حقیقتاً زن آدمخوار کودک خود را می‌خورد. ارل بروخ، در عوض به نمایش گذاشتن صحنه حقیقی خورده شدن پسر بچه توسط مادرش یا همان زن آدمخوار، فقط میمونی را که در حال نواختن طبل است، به تصویر کشیده و خیلی زیرکانه تصویر دیگری را جایگزین صحنه حقیقی داستان کرده است. در فضای خالی و بدون حاشیه، میمونی دیده می‌شود که طبل می‌زند. این سطح خالی، فضایی است که خواننده به آن نیازمند است تا تصورات خود را در آن به تصویر کشاند. هنرمند با تهی گذاشتن فضای موجود، قصد دارد که خواننده، بنا بر خیالات و تصورات خود، صحنه‌ای از این واقعه فجع در ذهن خویش بپروراند. ارل بروخ در خلق فیگورهای داستان‌هایش و یا در به تصویر کشیدن شخصیت‌های داستان‌هایی که تصویرگری کتاب آن را بر عهده داشته، شکل واقعی آنان را ترسیم کرده است. مثلاً خرگوش، خرس و یا سگ‌ها را به همان شکل مرسومش و همواره بدون ابهام و کاملاً واضح و حقیقی می‌کشد که مسلماً برای کودکان قابل فهم‌تر و مطلوب‌تر به نظر می‌رسد. از سویی نیز به عنوان نقطه عطفی در هنر تصویرگری می‌توان از آن یاد کرد که بزرگسالان را نیز همانند کودکان مسحور می‌کند و تحت تأثیر قرار می‌دهد.

دید محتواگرایانه ارل بروخ، در به تصویر کشیدن موش کور کوچولو، زندگی روزمره خانم مایر و یا توکای سیاه، فراسوی نگرش‌های فیلسوفانه امروزی است. این امر به خوبی در تصویرگری کتاب «در آغاز»، نوشته بارت میواریت که در سال ۲۰۰۳ منتشر شد، قابل مشاهده است. داستان این کتاب، به چگونگی خلقت زمین توسط خداوند می‌پردازد و ارل بروخ در آن، دنیایی مستقل و خودپسندانه را به نمایش می‌گذارد که به واقعیت خیلی نزدیک نیست، اما به آن شباهت فراوانی دارد. دنیای تصویری که می‌توان آن را سبک کاری ارل بروخ دانست. هم‌چنین در کتابی که یک سال بعد، به نام «سؤال بزرگ»، به بازار کتاب عرضه شد، ارل بروخ با نگاهی نو، از زاویه‌ای دیگر به معنی هستی می‌نگرد. او پاسخ به این سوال بنیادین و اساسی را به زبان تصویری، بسیار شفاف و روشن بیان کرده است. با نگاه به کارهای جدید ارل بروخ، در مقایسه با کتاب‌های قبلی‌اش، درمی‌یابیم که او امروزه از تعداد صفحات و هم‌چنین رنگ‌های کم‌تری استفاده می‌کند. به عنوان مثال، در نقاشی صحنه‌ای که فرد نابینا در پاسخ به سؤال «به چه خاطر دنیا اومدیم؟» می‌گوید: «تو به دنیا اومدی تا اعتماد کردن را یاد بگیری»، فیگور شخص نابینا را تنها با کشیدن خط قرمزی روی زمینه زرد رنگ پشت صحنه متمایز کرده است و فرد نابینا را با کلاه چهارخانه‌اش وادار ساخته که صفحه تهی و نامحدود را لمس کند.

وولف ارل بروخ، با تکنیک کلاژ و به شیوه منحصر به فردش، شخصیت‌های داستان‌های خود را خلق می‌کند. کاراکترهای او که همواره بی‌نظیرند، روی ورق کاغذهای مختلف رسم، نقاشی و طراحی می‌گردند. او به جای کلاه از تکه‌های بریده شده، کپی کاغذهای شفاف و رنگین کاتالوک‌های گل و گیاهان استفاده می‌کند. همین‌طور از کاغذهای کاهی مخصوص شیرینی‌پزی، برای به نمایش گذاشتن آپارتمان‌های سر به فلک کشیده استفاده می‌کند و یا کاغذهای طراحی و نقشه‌کشی ساختمان را برای به تصویر درآوردن بوکس‌بازان در حال ستیز به کار می‌گیرد. او از کاغذهای باطله، ورق‌های کتاب‌های قدیمی، مجلات جداول حل شده، نقشه‌های جغرافیایی و... برای نشان دادن کوه‌ها، مزارع، دشت‌ها و یا حتی نمایش فیگور شخصیت‌های داستان‌هایش بهره می‌گیرد. ارل بروخ ابتدا موضوع مورد نظر خود را روی این ورق‌ها می‌کشد و سپس آن‌ها را جدا ساخته، بر زمینه اصلی کارش می‌چسباند و در آخر از مجموعه آن‌ها، کمپوزیسیون جالبی را به نمایش می‌گذارد. این استیل مخصوص و ویژه ارل بروخ که به عنوان وجه تمایز وی از دیگر تصویرگران به شمار می‌رود، بیننده را به تعمق وادار می‌دارد. گنجینه ارل بروخ برای تهیه تمامی وسائل مورد نیازش، مغازه بزرگ کاغذ فروشی در شهر وپرئال است که در انبارش کوهی از کتاب‌ها و مجلات قدیمی، حتی متعلق به زمان قبل از جنگ جهانی دوم وجود دارد که گذر تاریخ و حتی سیلاب‌های رودخانه همجواریش را نیز به خوبی پشت سر نهاده است. ارل بروخ هم اکنون همراه خانواده‌اش در شهر وپرئال آلمان زندگی می‌کند. او از سال ۱۹۹۷، به عنوان پروفیسور طراحی و تصویرگری، در دانشگاه بلژیک مشغول به کار است.

در نمایشگاه موزه هیدت، علاوه بر طراحی‌ها و نقاشی‌های کتاب‌های ویژه کودک و نوجوان، آثار دیگری نیز از او به نمایش گذاشته شد که نشان‌دهنده توانایی و قدرت خلاقیت این استاد چیره‌دست بود. در سال ۲۰۰۵ گوشه‌ای از دنیای خارق‌العاده فانتزی وولف ارل بروخ، در شهر زادگاهش وپرئال، برای طرفدارانش و عموم مردم به نمایش گذاشته و همان‌طور که انتظار می‌رفت، با استقبال چشمگیری روبه‌رو شد.

علاوه بر کتاب‌هایی که ارل بروخ، خود نویسنده و تصویرگر آنان بوده، او آثار فراوان دیگری را نیز از نویسندگان نامی ادبیات کودک و نوجوان تصویرگری کرده است. هم‌چنین سالنامه‌های متعددی برای کودکان طراحی کرده که در این‌جا نام مجموعه‌ای از آنان ذکر شده است:

سال	ناشر	نویسنده	عنوان کتاب
۱۹۸۵	پتر هامر	جیمز اگری	عقاب‌بی که نمی‌خواست پرواز کند
۱۹۸۹	پتر هامر	ورنر هولس وارتس	موش کور کوچولویی که می‌خواست بدون، کی رو سرش این کار را کرده
۱۹۹۰	پتر هامر	وولف ارل بروخ	پنج وحشتناک
۱۹۹۱	پتر هامر	وولف ارل بروخ	لئونارد
۱۹۹۲	پتر هامر	وولف ارل بروخ	معجزه خرس‌ها
۱۹۹۳	هانزر	جان ساکسی	ماجراهای ادوارد اسپیک
۱۹۹۳	مارو	گوتفريد بن	موش‌ها (از سری کتاب‌های «یادداشت‌ها و اشعار جالب»)
۱۹۹۴	پتر هامر	جیو کوندا بلی	تعمیرگاه شاپرک‌ها
۱۹۹۴	هانزر	رافیک شامی	این یک طوطی نیست
۱۹۹۵	پتر هامر	وولف ارل بروخ	خانم میرو توکا
۱۹۹۵	هانزر	وولف ارل بروخ	ده شاه‌ماهی سبزرنگ
۱۹۹۶	کارسن	توماس ویندینگ	ماجراهای میستر، سگ کوچولوی من
۱۹۹۶	پتر هامر	والری دایره	زن آدمخوار
۱۹۹۶	هانزر	جان ساکسی	ماجراهای جدید ادوارد اسپیک
۱۹۹۸	کارسن	توماس ویندینگ	ماجراهای میستر، سگ کوچولوی من در شب‌ها
۱۹۹۸	هانزر	یوهان. و. گوته	جادوی یک ضرب در یک
۱۹۹۸	کارل هانزر	م. برسلر، یاکوشبتای	سفر جالب و عجیب وزغ کوچولو
۱۹۹۸	بلتس & گلبرگ	دولف فررون	خرسی در پارک
۱۹۹۸	بلتس & گلبرگ	چارلی بیسل	بنی و کلمات
۱۹۹۸	رووهلت	م. س. گراف	فرشته‌ها و دیگر پرندگان
۱۹۹۸	کارسن	هرمان شوتس	در توفان
۱۹۹۹	پتر هامر	وولف ارل بروخ	شب‌ها
۲۰۰۰	کوتسمن	کارل فیلیپ موریس	A.B.C (کتاب جدید)
۲۰۰۱	کارسن	توماس ویندینگ	ماجراهای میستر، سگ کوچولوی من و گربه ما در خانه
۲۰۰۱	اشپکتوروم	گرد کریستین وینگر	تاریخ تکامل انسان (پروژه آدمیت)
۲۰۰۳	کارل هانزر	وولف فرروم	آسمانی برای خرس کوچولوها
۲۰۰۳	پتر هامر	بارت موئیارت	در آغاز
۲۰۰۴	پتر هامر	وولف ارل بروخ	سؤال بزرگ
۲۰۰۵	کارل هانزر	لئودمیلاولتیس کایا	یک اتفاق خوشایند
۲۰۰۵	انیستو کتاب لایبزیگ	وولف ارل بروخ	راه شیرینی گوتتبرگ
فوریه ۲۰۰۶	بلتس	رگینه شفر مونرو چارلی بیسس ولف ارل بروخ	داستان بنی و کلمات در کلاس درس (مخصوص کودکان کلاس ۱ و ۲)
مارس ۲۰۰۶	کوتسمن	ولف ارل بروخ	دفترچه آدرس
آوریل ۲۰۰۶	هامر	بارت مویرت	اولک به یک خرس تیراندزی می‌کند
فوریه ۲۰۰۷	ایکل رکوردس	اریک اورزونا	دستور زبان: یک شعر لطیف
دسامبر ۲۰۰۷	بلتس	دیتلوف راشیه	فردی و وحشت دزدان
دسامبر ۲۰۰۷	رووهلت	روفوس بک	داستان‌هایی برای ما بچه‌ها
جولای ۲۰۰۸	هامر	وولف ارل بروخ	کتاب نقاشی و رنگ آمیزی و طراحی با سوژه سنجاب
جولای ۲۰۰۸	هامر	وولف ارل بروخ	کتاب نقاشی و رنگ آمیزی و طراحی با سوژه بز
جولای ۲۰۰۸	هامر	وولف ارل بروخ	کتاب نقاشی و رنگ آمیزی و طراحی با سوژه خرگوش
جولای ۲۰۰۸	سان سوکی	هانیز یانیش	پادشاه و دریا
اگوست ۲۰۰۸	بلتس	دیتلوف راشیه	فردی (خوکچه هندی) به خانه با می‌گردد
اکتبر ۲۰۰۸	بلتس	دیتلوف راشیه	فردی (خوکچه هندی) حمله می‌کند

سال	ناشر	عنوان سالنامه
۱۹۹۴	پتر هامر	نظرات و عقاید
۱۹۹۵	پتر هامر	دوستان
۱۹۹۶	پتر هامر	در میان جاده‌ها
۱۹۹۷	پتر هامر	سیرک
۱۹۹۸	پتر هامر	حروف A B C
۱۹۹۹	پتر هامر	موسیقی
۲۰۰۴/۲۰۰۵	پتر هامر	۹۴/۹۵ انتشار مجدد سالنامه
۲۰۰۶	پتر هامر	زمان

